

Arkivnr: 2018/17215-6

Saksbehandlar: Jon-Rune Smørdal og Heidi Bjønnes Larsen

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Utval for miljø og samferdsel		05.06.2019
Fylkesutvalet		20.06.2019

Tømmertransport - høyring tilskotsordning

Samandrag

I Nasjonal transportplan 2018-2029 vart det lagt til grunn ei tilskotsordning som retta seg mot flaskehalsar for tømmertransport på fylkesvegane. I forslag til program, som no er sendt ut på høyring, er det tatt som utgangspunkt at heile programmet skal gjennomførast i perioden 2018-2023 og ramma er på om lag 320 mill. 2019-kr. Det skal årleg delast ut om lag 73 mill. kr dei komande 4 åra.

Utgangspunktet for tilskotsordninga er å finansiere forsterkningstiltak på bruer som ikkje tåler 60 tonn totalvekt. Forslag til prioriterte tiltak er sett opp for åra 2020-2021. Det er vidare lagt opp til å sende på høyring program for åra 2022-2023 i løpet av våren 2021.

I forslag til program som er sendt på høyring er det 3 tiltak på bruer i Voss som er prioritert med til saman 9,5 mill. kr i 2020. Prioriteringane av bruene er gjort på bakgrunn av innspel frå næringa og Statens vegvesen har gjort kostnadsanslag og kvalitetssikra at tiltaka er mogleg å gjennomføre. Fylkesrådmannen har ut frå dette ikkje grunnlag til å foreslå endringar i prioriteringane.

Økonomi: Vegdirektoratet foreslår å tildele 9,5 mill.kr i tilskotsmidlar til tre bruer i Voss kommune.

Klima: Skogen bind karbon så lenge den veks og blir brukt. Skogen skapar verdiar, verdien av skogen aukar med 12 gangen gjennom verdikjeda. God infrastruktur er sentralt for å drive skogen lønsamt og berekraftig.

Folkehelse: Ingen effekt

Regional planstrategi: Midlane går til tiltak som støttar opp om mål i plandokument som RTP. Vi får betre standard på nokre fylkesvegbruer og legg til rette for å skape verdiar i skogbruket.

Forslag til innstilling

1. Fylkesutvalet tar program for utbetring av flaskehalsar for tømmertransport til orientering og har ikkje merknadar til fordeling av tilskot for perioden 2020-2021
2. Fram til program for perioden 2021-2022 skal utarbeidast er det viktig at skog- og trenæringa i samarbeid med Statens vegvesen og fylkeskommunen kjem fram til kva bruer som kan ha størst nytteverdi å utbetre og melde dette inn til Vegdirektoratet.
3. Det er eit stort behov for oppgradering av infrastruktur for å betre framkome for tømmertransport på fylkesvegnettet, som også får positiv effekt for anna tungtransport. I Hordaland er det i tillegg til bruer ofte bæreevna og standarden på fylkesvegen som er flaskehalsen. Det er derfor både behov for å auke løyvinga til ordninga og utvide den til å kunne gjelde tiltak for å utbetre flaskehalsar på vegane.

Ingrid Kristine Holm Svendsen
kst. fylkesrådmann

Håkon Rasmussen
fylkesdirektør samferdsel

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

- 1 Program for utbetring av flaskehalsar for tømmertransport - høringsbrev
- 2 Forslag til fordeling av tilskotsmidlar 2020-2021
- 3 Fordeling av midlar i 2019 - oversikt over tiltak

Fylkesrådmannen, 21.05.2019

Bakgrunn

I Nasjonal transportplan 2018-2029 vart det lagt til grunn ei tilskotsordning som retta seg mot flaskehalsar for tømmertransport på fylkesvegane. I 2019 er det løyvd 25 mill. kr til ordninga, men Hordaland vart ikkje tildelt midlar. I forslag til program, som Vegdirektoratet no har sendt ut på høyring til aktørar i skog- og trenæringa og fylkeskommunane, er det tatt som utgangspunkt at heile programmet skal gjennomførast i perioden 2018-2023. Totalramma er på om lag 320 mill. 2019-kr. Det skal årleg delast ut om lag 73 mill. kr dei komande 4 åra.

Utgangspunktet for tilskotsordninga er å finansiere forsterkningstiltak på bruer som ikkje tåler 60 tonn totalvekt. Forslag til prioritering av tiltak er basert på innspel frå skog- og trenæringa, samt vurdering av tiltak og kostnadar utført av Statens vegvesen. Det er Vegdirektoratet som koordinerer og styrer tildeling av midlar. Forslag til prioriterte tiltak er sett opp for åra 2020-2021. Det er vidare lagt opp til å sende på høyring program for åra 2022-2023 i løpet av våren 2021.

I forslag til program som er sendt på høyring er det 3 tiltak på bruer i Voss som er prioritert med 9,5 mill. kr i 2020.

Uavhengig av denne tilskotsordninga har Hordaland fylkeskommune hatt ein dialog med næringa om utfordringar knytt til tømmertransport i Hordaland. Fylkesrådmannen vil i denne saka nytte høve til å orientere om resultatet av dialogen og generell informasjon om næringa.

Prioriterte tiltak og kva som ligg til grunn for prioriteringa

I forslag til program for 2020-2021 er følgjande tiltak prioritert i Hordaland med til saman 9,5 mill. kr i 2020:

Fv.	ÅDT	Bru og type tiltak	Kommune	Løyving i mill. kr	Lengde på brua
310	600	Haugsklopp - ny bru	Voss	4,0	5,0m
311	200	Eimstad - ny bru	Voss	4,0	6,5m
314	750	Liland - forsterkning	Voss	1,5	72,9m

Haugsklopp og Eimstad bru har ein lågare bruksklasse enn andre bruer lags dei samanhengande fylkesvegar i eit område som er viktig for tømmertransport. Desse to bruene er prioritert for å unngå at dei vert ein flaskehals for tømmertransport.

Liland bru ligg i enden av Vangsvatnet på fv. 314. Dersom det ikkje vert gjort ei utbetring/forsterkning av denne brua står ein i fare for at brua må nedklassifiserast. Dette vil ha negative konsekvensar for tømmer- og anna næringstransport. I følgje opplysningar frå Statens vegvesen er utbetring av Liland bru noko som før eller seinare måtte prioriterast uavhengig av denne tilskotsordninga, så det er positivt å få midlar til dette.

I høyringsbrevet føreset dei at staten ikkje skal finansiere kostnadar ut over det som vert tildelt av tilskotsmidlar. Det vil seie at det er fylkeskommunen som må dekke eventuelle overskridingar og ein viss usikkerheit vil det alltid vere med slike anslag.

Samferdselsavdelinga har vore i kontakt med Vegdirektoratet for å få nærare informasjon om kva som ligg til grunn for prioriteringane samla sett, og har fått følgjande tilbakemelding:

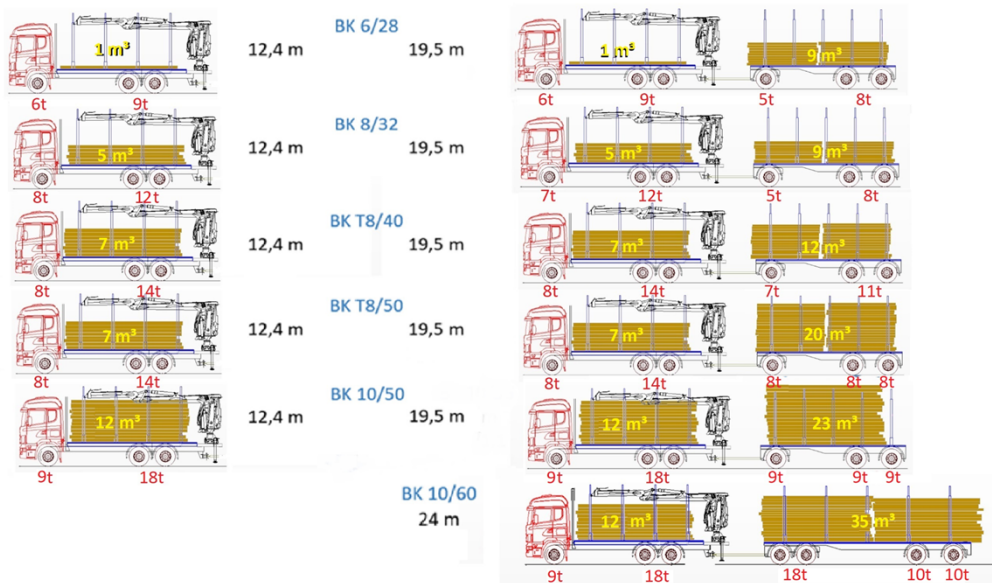
- Ordningen retter seg mot flaskehalsar som er til hinder for effektiv tømmertransport. Midlene skal i utgangspunktet brukast til forsterkning av bruer og disponeres slik at de gir størst mulig innsparinger i skog- og trenæringa. Midlene er ikkje tilstrekkelige til en mer omfattende utbedring av fylkesvegane.

- I skog- og trenæringen bruker alle aktører Skogdatas transportsystem. Dermed har det for store deler av landet vært mulig å rekonstruere virkestrømmene for tømmer for 2017 og plukke ut de bruene som gir størst innsparinger. I tillegg til data om volumer, transportavstander og beregnede innsparinger er det ved fordelingen brukt noe skjønn, spesielt for Vestlandet og Nord-Norge. Dette er gjort for å ivareta en viss geografisk fordeling.
- Norges Skogeierforbund har koordinert innspillene fra næringen. For Hordaland har kontakten foregått mellom Norges Skogeierforbund og Vestskog.
- Bruene som skal prioriteres må være klassifisert/gjennomgått av fagpersonene i Statens vegvesen. Det er en forutsetning for at vi skal kunne vurdere hvilke tiltak som er nødvendige, og hva de vil koste. Antall bruer som er aktuelle i 2020-2021 blir dermed begrenset.
- Selv om det er forsterkningstiltak på bruer som ikke tåler 60 tonn totalvekt som skal finansieres i programmet, har vi på Vestlandet akseptert noen tiltak der utbedringen fører til at vegen kan klassifiseres opp til 50 tonn totalvekt.
- I Hordaland er det foreslått tre tiltak i Voss kommune. To av disse er knyttet nært sammen, og de utgjør en helhetsløsning for området rundt Vangsvatnet (Eimstad og Liland bruer).

Dialog med skog- og trenæringa

I november 2018 tok Vestskog, som representerer om lag 2/3 av næringa på Vestlandet, kontakt med Hordaland fylkeskommune. Dei ønskte ein dialog om utfordringane knytt til framkome på fylkeskommunale vegar og ville drøfte moglege tiltak. Det vart arrangert eit møte mellom Vestskog og representantar frå fylkeskommunen og Statens vegvesen i desember 2018. Vestlandet og Hordaland har mange fylkesvegar der bruksklasse for tømmertransport er ein flaskehals. Figur 1 under illustrerer kor mykje klassifisering av vegar har å seie for volum tømmer som kan takast med på kvart lass.

Figur 1: Forholdet mellom klassifisering av vegar og volum tømmer (kjelde: Fylkesmannen i Vestland)

Transport utgjør ein relativt stor del av kostnadane, så volum per tur er ofte avgjerande for om det er lønnsamt å hente ut tømmer. For fylkeskommunen som vegeigar er det viktig å ta vare på fylkesvegane og at tryggleiken vert ivaretekt. Tilstanden på vegane vert forverra og vedlikehaldsetterslepet aukar om ein opnar opp for tyngre og større køyretøy enn vegen er dimensjonert for. Det er også flaskehalsar knytt til kva makslast bruer tåler, og framkome for lange køyretøy på smale vegar med skarpe svingar. Der det eventuelt berre er ein flaskehals som kan utbetrast for å løyse problema er det lettare å få gjort noko. Utfordringa er at det på mange fylkesvegar må gjennomførast omfattande store strekningsvise utbetringar for å kunne oppnå til dømes BK 10/50 19,5m eller BK 10/60 24m som kan vere avgjerande for lønnsamt uttak av tømmer.

Statens vegvesen og Samferdselsavdelinga har i løpet av vinter og vår 2019 vurdert innspel frå Vestskog. Den 6. mai 2019 vart det arrangert nytt møte mellom Vestskog, Statens vegvesen og samferdselsavdelinga. Statens vegvesen møtte med ei tverrfagleg gruppe som er involvert i ulike saker som gjeld tømmertransport. Hovudkonklusjonen frå møtet var følgjande:

- Partane vil jobbe inn mot Vegdirektoratet for å sjekke ut om det er mogleg å få til litt større fleksibilitet i regelverket for å kunne tiltalte tyngre og/eller lengre køyretøy. Føresetnaden må då vere at det ikkje skadar vegen og ikkje går ut over trafikktryggleiken. Det må definerast konkrete krav som må oppfyllest av transportør og tidsavgrensing må vurderast.
- Vestskog var positive til at ein har fått til ein god dialog. Ein får då større forståing for kva som er bakgrunnen for forvaltinga av fylkesvegane og kva som er realistsike forventingar til å få gjort noko med.
- Skog- og tømmernæringa vart invitert til å gje innspel om kva som er dei største flaskehalsane og så vil vi saman sjekke ut kva som er mogleg å gjennomføre. Prioritering av eventuelle tiltak, som fylkeskommunen skal betale, må følgje dei ordinere prosessane for utarbeiding av budsjett og RTP med handlingsprogram.

Hordaland har mange fylkesvegar med dårleg standard og stort vedlikehaldsetterslep, så det er avgrensa kva ein kan få gjort innafor dagens økonomiske rammer. Ved ein god dialog med næringa og konstruktive innspel til tiltak, kan det likevel vere eksempel på at ein kan få gjort mindre tiltak som kan ha relativt stor verknad.

Orientering om næringa, politiske vedtak og transportkostnadar samanlikna med Austlandet

Samferdselsavdelinga har gjennom kontaktmøte med regionalavdelinga sjekka ut kor viktig skog- og trenæringa er for Hordaland og nye Vestland fylke, kva betre infrastruktur kan bety, om dei har innspel til tilskotsordninga og politiske vedtak fylkeskommunen har gjort tidlegare som har verknad for næringa.

Skogen bind karbon så lenge den veks og blir brukt. Skogen skapar verdiar, verdien av skogen aukar med 12 gangen gjennom verdikjeda. God infrastruktur er sentralt for å drive skogen lønsamt og berekraftig. Skal verda nå klimamåla seier FN at klimakutt ikkje er nok. Fangst og lagring av CO2 må òg bli brukt aktivt. Skogen vert løfta fram i dei fleste scenario som ei viktig del av løysinga. Skogen fangar opp CO2. CO2 blir lagra i ferdig produkt, slik som trekonstruksjonar i bygg. Skogen er kanskje den einaste ressursen vi har som tek i vare verdiskaping, sirkulærøkonomi og berekraft.

Hordaland fylkeskommune har slutta seg til Melding om kystskogbruket. Fylkesutvalet vedtok 18.06.2015 (PS 170/2015):

1. Hordaland fylkeskommune tar Melding om kystskogbruket 2015 til orientering
2. Hordaland fylkeskommune vil følgje opp Kystskogbruksmeldinga i samarbeid med dei andre deltakande fylkeskommunane.
3. Arbeidet med å følgje opp Kystskogbruksmeldinga vil verte finansiert over "Handlingsprogram for næringsutvikling i Hordaland".

Kystskogbruket har som mål å firdoble verdiskapinga og auke karbonlagringa i skogen innan 2040. Kystskogbruket har til saman et omsetningspotensial på ca. 60 milliardar kroner per år. Det krev at heile verdikjeda blir tatt i bruk og tilfredsstillande infrastruktur.

Hordaland fylkeskommune støttar opp om trebasert verdiskaping både gjennom Handlingsprogram for nærings- og lokalsamfunnsutvikling (PS 6/2019 Fylkesutvalet 31.01.2019) og Temaplan for landbruk i Hordaland 2018-2022 (PS 50/2018 Fylkestinget 12.06.2018).

I Hordaland var det 140 sysselsette i skogbruket i 2016. Samla verdi for skogprodukta i 2016 er berekna til om lag 183 mill. kroner i Hordaland.

Trelast- og trevareindustrien for nye Vestland fylke består i følgje SSB av 180 verksemder og sysselset 1300 personar. Møbelindustrien består av 175 verksemder og sysselset 800 personar. I 2016 var verdiskapinga i trelast- og trevareindustrien i dei to fylka i overkant av 600 millionar kroner og for

møbelindustrien 500 millionar kronar. Og det er potensiale for auke i verdiskapinga. 2018 vart det hogd 614000m³ i Vestland fylke, og av dette gjekk 400 000m³ ut av regionen. Regional verdiskaping på grunnlag av lokale berekraftige ressursar vert viktigare framover når prisnivået i utlandet vert meir ujamt og vi må kalkulere med meir vindfall.

Transportkostnaden for tømmertransport på Vestlandet er om lag 30% høgare enn på Austlandet. Det ordinære, offentlege vegnettet har dårleg standard. Terrenget er ofte vanskeleg, noko som er med på å auke investeringskostnadene og behovet for taubanar. Gode kai- og terminalløysingar reduserer kostnadane med å få tømmer fram til industri. Betre infrastruktur og utbetring av flaskehalsar privat, kommunalt og regionalt hindrar kipping/omlastning av tømmer.

Fylkesutvalet løyvde 1 mill. kr til tømmerkai på Eidsnes i Lindås kommune (PS 93/2014.). Erfaring syner at denne nye tømmerkaia bidreg til å få tømmer over frå bil til båt. I 2017 er det gått ca. 68000 m³ fordelt på 42 anløp over Eidsnes kai. I 2014, før kaia kom, var det 31000 m³ som gjekk med båt.

I 2018 løyvde fylkesutvalet 1 mill.kr til den komande tømmerkaia i Granvin (PS 112/2018).Tilskotet var ein del av fylkeskommunen si satsing innan klima og miljø, og styrker tiltak i handlingsprogram 2018 for Klimaplan i Hordaland. Sjølv om skogbruket har bruksrett til den nye tømmerkaia er det òg oppmoda til fleirbruk av kaia slik at anna industri kan nyte godt av den. Utbetring av flaskehalsar på det offentlege vegnettet vil på same måte som tømmerkaiene vere eit gode for fleire enn skognæringa.

Fylkesrådmannen sine kommentarar

Prioriteringane av dei tre bruene i Hordaland er gjort på bakgrunn av innspel frå næringa og SVV har gjort kostnadsanslag og kvalitetssikra at tiltaka er mogleg å gjennomføre. Fylkesrådmannen har ut frå dette ikkje grunnlag til å foreslå endringar i prioriteringane.

Det vil vere ein viss risiko for at fylkeskommunen må dekke overskridingar, men fylkesrådmannen føreset god kostnadskontroll under planlegging og gjennomføring. Om det likevel vert overskriding føreset fylkesrådmannen at dette vert finansiert innafor programområdet for opprusting av fylkesvegbruer.

For fylkeskommunen som vegeigar meiner fylkesrådmannen det er positivt at ein får midlar til å skifte ut bruer eller utbetre bruer til ein betre standard. Det vil ha positiv effekt for skog- og tømmer næringa, anna transport og trafikktryggleik.

Det er mange fylkesvegar i Hordaland der det er utfordrande med framkome for tømmertransport. Derfor hadde det kanskje vore naturleg at Hordaland hadde fått ein større del av tilskotsordninga. På den andre sida er tilskotsordninga retta inn slik at det skal gå til tiltak som gjev størst mogleg innsparing i næringa og det er større volum på uttak av skog andre stadar i landet. Det er ofte den generelle vegstandarden som må utbetrast på mange vegar i Hordaland om ein skal betre framkome for tunge og lange køyretøy. Tilskotsordninga opnar ikkje opp for å gjere utbetring av vegane utanom bruene. Ut frå den totale storleiken på tilskotsordninga ser fylkesrådmannen at det er naturleg at ein set klare avgrensingar for kva tilskotsordninga kan gå til.

Fram til neste tildeling i 2021 meiner fylkesrådmannen det er viktig å legge til rette for eit godt samarbeid mellom skog- og trenæringa, Statens vegvesen og fylkeskommunen. Dette for å kome fram til tiltak på bruer i Hordaland som kan ha god effekt både for tømmertransport, og gjerne samtidig sikre betre framkome og trafikktryggleik for alle trafikantar inkl. anna næringstransport. Dersom ein kan sjå tiltak på bruene i samanheng med andre tiltak på fylkesvegen, kan effekten verte betre. Ein vil då kunne ha eit betre grunnlag for å få tilskot til utbetring av fleire bruer. Fylkesrådmannen er i denne samanhengen positiv til dialogen som har vore siste halvår mellom skog- og trenæringa, Statens vegvesen og Hordaland fylkeskommune. Det er viktig at dialogen held fram og følgt opp slik som skissert tidlegare i saksutgreiinga. Det er og viktig å sjå ulike tiltak og tilskotsordningar i samanheng. Når det til dømes skal etablerast tømmerkaier er det viktig at vegen ned til kaia, og eventuelt bruer på vegen, har god nok standard for effektiv tømmertransport.

Kva som er rom for å sette av til tiltak på fylkesvegane, som vil ha positiv effekt for tømmertransport, annan næringstransport, busstransport m.m. er til slutt avhengig av økonomiske rammer for investering og vedlikehald av fylkesvegane, samt overordna føringar i RTP på kva som skal prioriterast.